

"Bütün memlekette yaşasınlar ve teşekkürler ile bir terhisât-ı umumiye şenliği görüyor. Hem tekbir ve tehli ile mesrurâne ahz-ı asker için bir davul, bir musiki sesi işitiyor." ifadelerini açıklar mısınız?

"Hodbin adam hem hodgâm, hem hodendiş, hem bedbin olduğundan, bedbinlik cezası olarak nazarında pek fena bir memlekete düşer. Bakar ki, her yerde âciz bîçâreler, zorba müthiş adamların ellerinden ve tahribatlarından vâveylâ ediyorlar. Bütün gezdiği yerlerde böyle hazin, elîm bir hali görür. Bütün memleket bir matemhane-i umumî şeklini almış. Kendisi şu elîm ve muzlim haleti hissetmemek için sarhoşluktan başka çare bulamaz. Çünkü herkes ona düşman ve ecnebî görünüyor. Ve ortalıkta dahi müthiş cenazeleri ve meyusâne ağlayan yetimleri görür. Vicdanı azap içinde kalır."

"Diğeri hüdâbin, hüdâperest ve hak-endiş, güzel ahlâklı idi ki, nazarında pek güzel bir memlekete düştü. İşte bu iyi adam, girdiği memlekette bir umumî şenlik görüyor: her tarafta bir sürur, bir şehrâyin, bir cezbe ve neş'e içinde zikirhaneler... Herkes ona dost ve akraba görünür. Bütün memlekette yaşasınlar ve teşekkürler ile bir terhisât-ı umumiye şenliği görüyor. Hem tekbir ve tehli ile mesrurâne ahz-ı asker için bir davul, bir musiki sesi işitiyor. Evvelki bedbahtın hem kendi, hem umum halkın elemiyle müteellim olmasına bedel, şu bahtiyar, hem kendi, hem umum halkın süruruyla mesrur ve müferrah olur. Hem güzelce bir ticaret eline geçer, Allah'a şükreder.(1)

İki adam arasındaki fark, uğursuzluğa yormak ve yormamak üzeredir. Birisi her şeyi güzele ve imana uygun yordığı için, onun nazarında her şey güzel ve talihli oluyor. Diğeri ise, her şeyi kötüye ve inkara uygun bir şekilde yordığı için, onun aleminde her şey kötü ve talihsiz oluyor. Bedbinlik tabiri bir cihetle uğursuz ve kötü bakış ve yorum anlamındadır.

"Güzel gören güzel düşünür, güzel düşünen güzel rüya görür. Güzel rüya gören hayatından lezzet alır."(2)

Yani "*çirkin gören çirkin düşünür çirkin düşünen de hayattan elem ve azap duyar.*" Müslüman için dünyaya gelmek askere alınmaya, ölüm ile dünyadan göçmek de askerden terhis edilmeye benzetiliyor. Malum, bizim örfümüzde askere gitmek de askerden terhis olmak da güzel ve neşeli addedilir. Öyle ise Müslümanın dünyaya ibadet ve kulluk için gelmesi ve daha sonra kulluğunun neticesi olan cennete ölüm tezkeresi ile gitmesi de hak ve güzeldir. Kafirler ve münkirler meseleye böyle bakmadığı için, gelmek de gitmek de onların nazarında azap ve elemidir.

Dipnotlar:

(1) bk. [Sözler, İkinci Söz](#)

(2) bk. [Münazarat, Sualler ve cevaplar](#)